

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponudeljke in dneve po praznikih, ter večja pa počasi prejemam, za avstro-egerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četr leta 4 gold. — Za Ljubljano brez posiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četr leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za posiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr., za četr leta. — Za tiste dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znizana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gold. 50 kr., po počasi prejemam za četr leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrtih stopni petih vrst 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če so dyakrat in 4 kr., če so trikrat vođkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vredajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravnost, na katero naj se blagovolijo posiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne redi, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Kriza in državna pomoč.

II.

Proračun za l. 1874, kojega je 18. t. m. minister de Pretis v zbornici poslancev razvijal, ne ostane brez upliva na finančne predloge, nasvetovane zboru 11. t. m. Da je ta proračun tudi in posebno adresnej debati namenjen bil, da je vladu vsaj v finančnih ozirih polemiki desnice odmaknol, to je jasno bilo užé iz vrste, v kojej so razgovori 18. novembra sledovali, kakor tudi iz tega, da nobeden govornik „desne strani“, celo Herman ne, nij financev mogel za predmet vojskovanja si izbrati. Utisek proračuna, vsaj momentani, nij bil baš slab, in je služil v novo orožje zoper opozicijo, proti katerej, kakor se je prvi dan debate obnesel, sploh nij posebnega orožja treba upotrebljevati — iz razlogov, kateri nijsa namen tem člankom.

Minister financev je imel 18. nov. srečnejši dan, nego 11. t. m. To pa ne izhaja nikakor iz bog zna kakovega briljantnega osvetlenja avstrijskih financev, niti iz kakovih god srečnih novih mislij, katere bi v delo prevedene našeji državnej zakladnici novih virov odkrile, temveč iz enega poglavitnega vzroka, pri katerem je baš minister najbolj nedolžen, in ta vzrok je: da stanje avstrijskih financev nij slabejše, nego se je bilo bojati, ampak da je skoro nedotekneno ostalo od raznih kriz tega leta, ali bolje rekoč: da se nij posebne pohujšanja naših financev, bat. In to je pri teh črno namalnih časih „krize“, „poloma“ itd. velevažno. Odtod, ne od ministrovih besed, polasti se je centralistične večine nekakovo čuvstvo pomirjenosti, utolaženosti in zmagonosnosti.

Jaz pravim: stanje naših financev nij slabejše, kakor je bilo pričakovati, t. j. ministerstvo si laska in obeča, da slabejše ne bode. Da pa nij posebno ugodno, in da poslanci z volilci vred ne bodo takó „zadovoljni“, kakor g. Pretis sam seboj, to se na prvi mah jasno in očito vidi.

Govor Pretisov ima dva dela; v prvem našteva razne „potrebnosti“ (stroške, Erfordernisse) v drugem „plačila“ (dohodki, Bedeckung) za leto 1874. In ravno v drugem delu pripravlja minister poslušalce na neugodnosti, katere jim hoče „brez lišpanja“ na ravnost razkriti.

Zares se pri vseh raznih svotah proračuna, stroškov takó kakor dohodkov, glasi kot stalni refrén: „povišanje“ (Mehrerforderniss).

Ne vem, bi li bolj smešen ali bolj žalosten imenoval končni rezultat celega proračuna, iz katerega je Pretis kot preostatek vseh dohodkov črez vse stroške $2\frac{1}{2}$ milijona izkoval! Gotovo lehek račun, pa žalosten nasledek, ako se pomisli, da je dosežen po

edinem, vseskoznom povišanju vseh svot. Po tem umetaem, ne prirodnem načinu meni minister v prihodnjem letu 2,570,000 prigospodari!

Da davkoplăčevalcev preugodni časi ne čakajo, da se naše finančno stanje ne sme prijetno imenovati, vidi se užé iz tega, da bodo stroški prihodnjega leta samo za ta poltretji milijon manjši od lanjskih, a lanjski stroški so gotovo uže nenavadni bili, ker je edina razstava 13 milijonov požrla (odračunivši najmre dohodke od preliminarja). Tudi druga prikazen v proračunu nas ne more razveseljevati: plače uradnikov so se v enem letu na 12 milijonov povišale. To je pomembno, in po mojem mnenju je sveta dolžnost poslancev zabraniti, da se državne službe v sinekure ne spremenijo. Ta prikazen žuga svobodnemu in ustavnemu razvijanju države z opasnostjo — birokratizma.

Ako dostavimo, da je za l. 1874 vseh stroškov na 387,359.000 gl. in vseh dohodkov 389,000.000 gl. proračunjenih, dovršili smo za takrat svoj posel. O pojedinih točkah in njih daljnem uplivu prihodnjič. J. P.

Iz državnega zpora.

Dunaj, 19. nov. [Izv. dop.]

Adresna debata. Poslanec dr. Razlag govori: „Slavni zbor! Bodim dovoljeno, da osvetim stališče Slovencev, kateremu po rojstvu pripadamo, in za katero več desetletij duševno in telesno delamo, da bi jih počasi uvedli v vrsto kulturnih narodov, ker bi se že n. pr. ne mogel sporazumljati z načeli Njih ekcelence gospoda grofa Hohenwarta, ker tudi mi stojimo na stališči zakona in ker bomo pravo in svobodo vedno branili. (Dobro). Naj mi bo tukaj dovoljeno, da navedem one uzroke, zarad katerih nam nij moč, za ta adresin načrt glasovati, premda obseg veliko stavkov, ki se popolno strinjajo z našimi nazori. Ta načrt je preveč centralistično nadahnjen, in jaz konstatiram,

da v naših deželah ljudstvo nema nazora za tako centralizacijo, po kateri bi se morali deli enako atomom v celoto združiti. Mi smo tudi za to, da je cesarstvo močno na znotraj in na zunaj. Mi smo tedaj za močen centralni parlament, za vse skupne zadeve, a sicer smo za pošteno razširjeno deželno avtonomijo, in to je uzrok, da za to adreso ne glasujemo, ker se nam zdi hipercentralistično nadahnena, kar našemu narodu nij po godu.“

„V tem adresnem načrtu se tudi ne izraža dovolj enakopravnost narodnosti, ki je vendar temeljna pogoja zedinjenja, zadovoljnosti avstrijskih narodov; kajti mi terjamo popolno racionalno enakoprav-

nost narodov, posebno v šoli in v uradu in v vseh razmerah človeškega življenja.“

„Daljni pomicljaj mi je to, da se preveč državno nadvladanje nasproti razmeri med državo in cerkvijo naprej nima. Tudi jaz spadam k onim, kateri se bodo živahno za to potezali, da se vendar že enkrat red naredi med državo in cerkvijo. Jaz bi ne morel priznavati državnega nadvladanja, predno se država ne potрудi, harmonično sporazumi se s cerkvijo, ki je tako važen faktor za veliko število prebivalcev našega cesarstva. Jaz bi bil tedaj tega mnenja, da bi adresni načert to moral nekako zaznamovati, da bi oni, ki cerkveno mislijo, ne bili zaradi tega v skrbeh, da bo hipercentralistična država cerkev in religiozne nazore velike večine državljanov mojkrovala. Jaz bi misil, da bi bilo tukaj na svojem mestu, ko bi se naznanilo, kako se prav za prav o uvedjenji razmer med državo in cerkvijo misli, in bilo bi na pravem mestu, ko bi se povedalo avstrijskemu episkopatu, naj se snide v metropolitanske in diecezanske sinode, in naj državi objavi, kar cerkev od nje terja: potem naj bi država odgovorila, in ko bi ta ogovor ne dosegel harmoničnega sporazumljjenja, potem naj bi država mislila, kako si sama pomaga. V načrtu tudi nij noben pot zaznamovan, na kak način bi se željeno zedinjenje avstrijskih narodov doseglo. Naj se mi dovoli, da prav kratko ta pot zaznamujem. Na Ogerskem je bila zelo važna terjatev, katero je pred vsem Deakova stranka naglašala, kontinualnost prava njene ustawe.“

„Pri nas bi se bila taka pravna kontinualnost lehko našla, ako bi se bila ustava razvila na podlogi ali vsaj oziraje se na prejšnje ustave posameznih dežel: ravnati bi se bilo morda moglo v duhu oktoberskega diploma, in bi se bila s tem kontinualnost prava v ustavi občuvala. Dovoljujem si tukaj omeniti, da, ako bi povedal napovedno besedo, katera bi se bila po moji misli mogla tukaj omeniti, in katera bi se bila prav dobro v alineo 4 pred zaključajoči stavek dala postaviti z dotedanjim amendmentom, da, ko bi bil slavni državni zbor Čehom roko ponudil, bi oni bili morebiti prišli sodelovati za prerojenje domovine. Čehi so inteligentni narod, kateri ima veliko breme davkov in ki ima vse lastnosti, izdatno sodelovati pri prerojenji domovine, in jaz mislim, da bi bilo prav dobro ko bi jim bila večina slavne hiše prijazno roko podala. To bi se bilo v adresinem načrtu lehko zaznamovalo s tem, da bi bil odbor rekel: Pot za zedinjenje avstrijskih narodov bi se nastopil, ko bi se na dnevnem red postavila revizija državne in deželne postave.“

„Ker pa nij bilo v odboru nikomur mo-

goče, z desne strani slavne hiše izreči misel, ki bi po naši misli vzmožila uredenje razmer sploh, bila bi moja nemerodajna misel ta, naj bi se izdelani načrt adrese odboru nazaj izročil, in naj bi se predelal, od odbora, ki bi se pomnožil. Jaz v tem slučaji ne stavim nobenega predloga, ker nemam na deje, da bi obveljal.

Poslanec Herman: Jaz hočem svoje stališče razložiti ne glede na nasledke, ki bi jih moj govor v klinbu vsakako imeti moral. (Herman je ud klerikalnega kluba Hohenwartovega, ki je sklenil „nič govoriti“; ker je Herman klubova pravila prelomil, izključil se je sam iz njega. Ur.).

Governik pravi, da v imenu svojih volilcev ne prizna postave od 2. apr. 1873 kot pravoveljavne in protestira v imenu svojih volilcev proti tej (volilni) postavi. Tako postave delati nij konstitucijonelno, ne liberalno. Ako se pomisli, da je ista vlada, ki je to postavo usiliila, tudi volilno akcijo vodila, potem si je fiziognomijo te zbornice lehko razložiti. Ta postava je zmaga ene stranke, enega stanu, enega plemena, meščanstva nemške narodnosti. Narodom se je s tem nov boj napovedal ... Avstrijski narodi preneso pač monarhični absolutizem, a despotizma ene stranke ne prenašajo. Da jim nij mogoče svojih želj tu do veljave spraviti, to dokazuje ta naša manjšina in toliko pravnih sedežev. Čehi so šli domov, ker tu nemajo kaj delati, plačujejo že, ordne in časti drugim prepričajo; oni so djali, da ne morejo zato, če se na Dunaji danes pozabi kar se je včeraj obeta. Hrvati in Srbi so 40.000 mrljev za državo in cesarja na bojišči pustili, zato da so bili izročeni onim, ki niso tako delali. Čehi so zmirom svojo dolžnost storili, vsako leto na milijone davkov na Dunaj poslali, za plačo jim dela Avstria na Češkem tako kot v sovražni deželi, z obsednim stanjem, z denarnimi in životnimi globami, preganjanjem društev in terorizmom pri volitvah.

(Potem Herman razлага svoje klerikalne nazore o preganjenji cerkve.)

„Ne veruje se nič, ne upa se nič; ljudstvu je vzeta tudi vera v pravičnost vlade ... Razmere so take, da spiritus domoljubja vedno bolj gine, da se vera na obstanek Avstrije izgublja. Prej ne bo bolje, dokler se sistem ne spremeni in vlada izroči v roke, ki ne bodo imele le antipatije proti cerkvi in drugim narodnostim.“

Za njim govori dr. Foregger.: On ima čast voljen bitiv deželi, katere prebivalstvo sestoji iz Slovencev, tudi on Slovence zastopa! Ali Slovenci so me volili, ne zavoljo liberalizma, ker moj protikandidat je več liberalnih terjatev stavljal, nego jaz. Nemška kultura je edino volilce vodila.

Poslanec grof Coronini pravi, da so tudi njemu Slovenci dali svoje glase, da si so vedeli, da sem za volilno reformo glasoval. Coronini obeta, da bo opravičene želje Slovencev vselej zagovarjal, kadar na vrsto pridejo. (Bomo videli! Ur.)

Gоворé še Haase, Höngsman in dr. Schaffer. Poslednji si drzne trditi, da je na Kranjskem večina za centralizacijo in vlado.

Poslanec dr. Vošnjak: „Ker so ravno zdaj trije gospodje predgovorniki (poslanci dr. Foregger, dr. Schaffer in grof Coronini Ur.) izjavili, da morajo kot zastopniki slo-

venskih volilnih okrajev svoje misli izpovedati, prisiljen sem nekaterim razlaganjem teh gospodov odgovarjati. Veseli me tako, da so razni zastopniki, katere so Slovenci v državni zbor poslali, vsi povedati, da hočejo za interes slovenskega naroda po moči delati. Po tem je pričakovati, da se bode na te interese tudi res oziralo in da bode iz obljub postala resnica. Ali dozdanje postopanje, kakoršnega držati se proti Slovencem se zdanju vladnemu sistemu poljubi, vzbuja v nas dvom, da li bode prihodnost za nas Slovence lepša, nego je bila preteklost. Namere in dejanja sedanje vlade, katerih vspeh je baš prvi direktno voljeni državni zbor, niso take, da bi nas mogle napolnjevati z velicimi upanji, da se želje našega naroda izpolnijo.

„Namere tega vladnega sistema so obrnene na strogo centralizacijo in ponemčenje nenemških narodov. Mi Slovenci pak si svoje narodnosti ne damo vzeti, mi hočemo Slovenci ostati. Mi od blagoslovov ustavnij smo do zdaj dosti več pridobili, nego večji davke in večja bremena za vojsko. Drugih ustavnih pravic Slovenci nismo dobili, ravno tako malo, kakor Poljaki v Šleziji in nekatere druge nemške narodnosti.

„Rad priznavam, da so se v zadnjih letih nekatere svobodomislene postave in naprave ustanovile, da si je pokojni državni zbor dostikrat imel slabostne ure in je kakor bi mignil zopet vzel, kar je baš prej kot liberalno pridobitev proglašal. — Opominjam samo na delegiranje porotnih sodnišč in upeljanje objektivnega kazenskega postopanja v tiskovnih rečeh. — Mi imamo sicer pravico snovati društva in zbirati se. Ali če mi Slovenci društva ustanavljamo, ali ljudske shode sklicevati hočemo, gotovo smo tako srečni, da nam policija to zabrani. Vsaj moram zagotoviti, da v Ljubljani že več let nij bil noben ljudski shod dovoljen, da si so početniki prevzemali odgovornost za vse, kar bi se moglo pripetiti, in sploh vse postavne potrebnosti izpolnili.

„Tiskovna postava, katero je naredil ta vladni zistem, svojim objektivnim in subjektivnim postopanjem, zadeva opozicijonalno novinarstvo jako ostro. Pri nas se o tiskovni svobodi prav za prav govoriti ne sme. (Klici: oho!) Kar se tiče upotrebljevanja tiskovne postave od strani političnih in sodnijskih oblastnih, je ono čista ironija vsega, kar se imenuje tiskovna svoboda. Naši opozicijonalni časopisi se, odkar je objektivno postopanje uvedeno, za vrstjo konfiskujejo; isto se godi na Češkem. In državni pravnik, kakor tudi policija, ne smatrajo za vredno, pred porotnike stopiti in uzroke konfiskacije naznaniti. Objektivno postopanje jim je duri in vrata odprlo za vsako nasilje proti opozicijelnemu časnikarstvu. — Vladno novinarstvo, to se ve da, oficijelni in poloficijelni ter oficijozi listi, ne trpe s tem, le naše opozicijelne novinarstvo ve o tacih konfiskacijah pripovedati.

Pač smo zdaj dobili direktno voljeno poslansko zbornico, ali ona predstavlja čudno zmes stanovskih in ljudskih zastopnikov. Kako bi sicer do tega prišlo, da ima 85 zastopnikov plemenitaškega in neplemenitaškega velicega posestva svoj sedež v tej zbornici, ki izhaja iz ljudstva.

Kakšen pomen ima v tej visoki zbornici zastop trgovinskih zbornic, ko vendar mesta

in trgi, ki se s trgovino in obrtnijo pečajo, volijo 116 poslancev v to zbornico?

Po kakih načelih se je pri izdanji postave delalo, ko nij bil niti ozir na davkovsko svoto niti ozir na število prebivalstva za vodilo?

Opozorujem na kranjsko Kranjsko, v kateri je eden gospodov predgovornikov (Schaffer Ur.) trdil, da večina prebivalstva po svojih šestih zastopnikih za adreso glasuje. Kranjska voli 10 poslancev, 5 iz kmetskih občin, tri iz mest in dva iz velikega posestva. Kmetske občine plačujejo letnega davka 1,150 000 gl., in štejejo 400.000 duš; mesta plačujejo 400.000 davka, in štejejo 40.000 duš; veliko posestvo ima le 116 volilcev in plača davka vsega skup 50.000 gl.; tedaj pride v kmetskih občinah eden poslanec na 80.000 prebivalcev in plača 230.000 gold., v mestih eden poslanec na 15.000 prebivalcev in plača 130.000 gl., veliko posestvo pa ima samo 58 volilcev, ki plačajo komaj 25.000 gl., pa imajo svojega poslanca v državnem zboru. Enake, če ne še večje nepričestnosti se nahajajo v drugih deželah. Zato je tudi nezaupanje ljudstva proti centralističnemu sistemu vedno večje, in tembolj raste, ker se na rodna enakopravnost prav nikjer ne izvršuje, in ker §. 19, kakor je že g. predgovornik reklo, le na papirji stoji. Posebno se moram v tej zadevi na gospoda naučnega ministra obrniti. On bi moral po §. 19 državnih temeljnih postav na to delovati, da bi se javna učilišča tako uravnala, da bi vsak narod potrebna sredstva za olikanje svojega jezika dobil. To postavo pa vendar gospod naučni minister nam Slovencem nasproti popolno ignorira. Interpelacije, ki se tega tičejo, so se delale na slavno vlado vsako leto v različnih deželnih zborih, v Gradišču, v Ljubljani, v Gorici, v Trstu. A odpahovali so nas vedno s praznimi izgovori, in minister je, namesto da bi nam dal srednje šole na slovenskej podlagi, s slovenskim učnim jezikom, odpravil zadnji čas celo slovenske paralelke na ljubljanski realki. On sploh v vsem svojem počenjanji kaže — omenjam le preganjanje dveh mariborskih profesorjev, ki se je preteklo leto godilo — da mu nij za izpeljavo enakopravnosti, nego za germaniziranje slovenske mladine. Tako čutimo mi Slovenci povsod pritiskanje centralizacije, ki iz Dunaja prihaja, in žali nas tem bolj, da se na naše narodne pravice ne jemlje ozir, ker smo vedno odlično zvesti bili Avstriji in domačej dinasti, in celo naše zahtevanje, naj se vsi Slovenci združe v eno administrativno gručo, involvira le okrepanje skupne domovine Avstrije, kajti na ta način bi bila administracija lažja, in podalo bi se nam sredstvo, da bi se naš narod ugodno razvil. Zaradi tega ne morem za adreso glasovati.

Za dr. Vošnjakom je govoril še Ryger. Za vsem je govorilo 15 gospodnikov v generalni debati.

6. seja poslanske zbornice. Denes se je nadaljevala in končala adresna debata. Iz početka seje je bilo 2. in 3. branje finančne postave, da se smejo davki pobirati prvo četrt letje 1874. leta. Pri tej stvari se je oglasil demokrat Kronawetter ter grajal vlado, da ne pokliče državnega zborna o takem času, da bi mogoče bilo, še

pred koncem leta proračun za prihodnjo leto pretresovati in sklepati o njem. Potem je bila finančna postava sprejeta.

V adresni debati je govoril poročevalc Herbst prav dolgočasno in doktrinarno, kakor bi stal na katedru in dociral. Mož je suhoparen in mrzel govornik in ima svoje uspehe zahvaliti samo gibčnosti jezika in dialektiki. Odgovoril je na vse včerajšne govore, kateri so bili v imenu strank govorjeni. Konstatuje, da je ustavna stranka popolnem edina in po direktnih volitvah še krepkejša, kakor poprej; opozicija pa da je razrušena v mnogo malih strank, ki so edini k večjemu o opoziciji in kadar gre za politiko abstinencije, o aktivnem delovanju pa so vse te stranke različnih misli. Herbst je celo uro govoril, vzbujal je večkrat veselost in smeh, a ogreval menda nij nikogar med poslušalci. Hohenwarta in pravno stranko je s tem smešne delal, da je dokazal čudno njen nedoslednost v izjavi, ki jo je storil Hohenwart v imenu te stranke. V državnih volitvah vstopiti, obljubo storiti, pri volitvah odsekov se udeležiti, še celo zahtevati, da se vselej en ud te stranke v odseke voli, tedaj džansko zraven biti, kadar zbor sklepa postave, — govoriti pri adresni debati pa ne, ker bi se s tem ustava priznala, vse to je Herbst tako drastično slikal, kakor je zaslužila ta pravna taktika.

Po Herbstovem govoru je bilo glasovanje, ali se sprejme predloženi načrt adrese kot podlaga za specijelno debato. Proti adresi so glasovali Poljaci, pravna stranka, Slovenci in dalmatinski poslanec Pavlinovič; vsi drugi za adreso, ki je tedaj bila z veliko večino sprejeta.

Prišla je zdaj specijalna debata. Mislimo smo, da bode naglo se vršila brez posebnih govorov, a hitro se je pokazalo, da so si govorniki od levece shranili svoje govore za posamezne točke adrese. Prvi je govoril dunajski demokrat Umlauf. On je neusmiljeno razmahal Herbstov načrt in o njem rekel, da je „lahm und schwanglos“. Herbst je rudeč od jeze postal, da se upa kdo kaj tacega očitati njegovemu dušnemu otroku. Mnogi levičarji, pa ki so se že naveličali Herbstovega pašalika, so se na tistem namernih. Desna stran zbornice je seveda pritrnila Umlaufu, kakor tudi Kronawettru, ki je dokazal krivičnost volilnega reda za državni zbor, a pri debatah se desnica nij več udeležila.

Točka o konfesionalnih postavah se je dolgo razpravljala in so govorniki od levece hudo mahali po klerikalcih. Škoda, da nikdo nij odgovarjal od pravne stranke, potem bi debata bila zanimivejša, da bi se slišali tudi nasprotni glasi.

Cela adresa je bila končno nespremenjena sprejeta.

Prihodnja seja je 21. novembra, potem bodo menda še dve seji in se državni zbor 24. nov. odloži, ker se 26. deželni zbori začeno.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. novembra.

Gospodarstveni odbor **državnega zabora** je sprejel nasvete podoborove. Minister notranjih zadev je povedal v teku posvetovanj, da je dozdaj 80 akcijskih društev prenehalo in likvidiralo.

Poljaki so pri dopolnilnih volitvah v državni zbor zopet na dveh kraji propali, v enem je voljen Rusin, v drugem jud.

O **Ogerskem** in žalostnem stanju v tej deželi govoreč, piše nemšk list, da so Magjari zato tako hiteli druge narode, ki so pod Štefanovo krono, magjariti, ker čutijo nekako, da se konec njihovemu gospodstvu bliža. — Ker Nemci isto tako strastno povod vse germanizirati želé, kamor dosežejo, — kaj ko bi tudi to izviralo iz instinkta, da so zdaj na tisti višini, na kateri ne morejo dolgo ostati?

Vnanje države.

Francoski republikanci so priborili še tretjo volilno zmago. V Beauvaisu je bil v generalni svet namreč po trdem boju voljen republikanski kandidat André Roussel s 1136 proti 686 glasovom, katere je dobil orleanist Fleury. — General Soussier, brigadnik v Algieru, bo stopil v rezervo, da se bo mogel popolno politiki posvetiti; Lettelier pa je divizijski general; oba bosta dakle morala svojo komando popustiti, predno stopita v narodno skupščino.

Vso pozornost obrača zdaj **španjska** kolonija Kuba na se. Kuba je skoro najlepši otok med Antili, in bil bi za Španjško posebno v sedanjem hudem času lehko pravi zaklad. A kakor na Španskem in po vseh njenih kolonijah, tako se tudi na Kubi pričakujejo nasledki oslabujočega popovskega vladanja. Služnost je povsodi že odpravljena, le tukaj še cvete. Razposajena španjska mladina ima tam svoje bojišče. Poveljniki so brez talenti in leni prijatelji španjskih mogotcev, in pašujejo tam nad svojimi banditi. Zato nij čuda, da se prvotni prebivalci večkrat upro. — Severna Amerika je pa že delj časa škilila na ta otok; njena politika pa je: vzeti kjer se more. Severno američka ladija „Virginius“ je iz New-Yorka od revolucionarskega društva kubanskim upornikom prinesla orožja; a španjsk križak jo je vzel, in jo v Satjago tiral. Osem upornikov se je koj postrelilo. Ko se je to v Washingtonu zvedelo, zapovedalo se je poslancu Sicklesu v Madridu, naj španski vladi naroči, da v imenu unajske vlade nobenega umora več ne trpi. Kastelar telegrafira v Santiago; a zastonj. Klalo se je naprej; četa kubanskih prostovoljev je tako hotela. Od 4. do 13. novembra se je ustrelilo 147 upornikov Virginiusove posadke, med njimi najimenitejši Kubanci in osem državljanov Zedinjenih držav. S tem se je šovinizmu unije vrgel masten grižljaj. Amerika se pripravlja na boj, brodovje ima ravnokar odjadrati iz luk. Res je bržkone, da so Amerikanci sami upor na Kubi netili, a vendor je Španjska napačno delala, da nij mogla kolonij sebi pridobiti, in v tem slučaji bo pač oproščenje Kube dejanje človekoljubja. Amerika ne more boljšega položja pričakati, nego je ta, ko je Španjska od državljanke vojske vsa spehana.

Domače stvari.

— (Govora slov. poslancev dr. Razlaga in dr. Vošnjaka), ki ju v dežajnjem listu spredaj prinašamo, prevedena sta iz stenografskega zapisnika.

— („Glasbena matica“) je ravnokar razposlala svoje drugo delo: partiture in glase od I. Nedved „Mili kraj“ moški zbor, II. Ipavec „Danici“ za samospev in brenčanjem, III. Förster „V tih noči“ čveterospev, IV. Gerbic „Mojemu rodu“ moški zbor. Le-te pesmi so dobili vsi č. društveniki, kateri so pristopnilo plačali. — Ko bi kdo pesni ne bil sprejel, naj se blagovoli obrniti do blagajnika g. Franc Dreniká. One čast. g. društvenike, ki so se vpisali, dozaj pa še prvo leto vstopnine plačali nijso, se uljudno vabi, da to kmalu store. Potem dobe do sedaj izišle pesni I. in II. delo. — Go-

spodje poverjeniki so prijazno naprošeni, naj blagovolijo doneske od taistih udov nabratih, katere so k „Glasbeni matici“ vpisali. Meseca januarja prih. I. bode občni zbor. Do tje mora biti imenik društvenikov gotov; treba je tedaj, da v kratkem zvemo kdo je ud in kdo da odpade. Prihodnje delo, ki ga bode „Glasbena matica“ v kratkem izdala, bo sv. maša in zbirka šolskih pesni. — Zadnja številka društvenikov je 371. Pri lepem in krišnem namenu društvenem, želeti in pričakovati se mora, da najde „Glasbena matica“ še obilno podpirateljev.

— (Sokolski večer) je drevi v čitalnični restavracji. Program je sledeči: 1. Ouvertura, igra c. k. vojaška godba. 2. Pozdrav „Sokolu“, govor gosp. Juvancič. 3. Domovina, zbor Nedvedov, poje moški zbor. 4. Čveterospev. 5. Humoristično berilo gosp. J. Noll-jevo. 6. Kranjska dežela, zbor Šantlov, poje moški zbor. 7. Nevem, burka s petjem. 8. Slavjanski pontpouri Šantlov, igra c. k. vojaška godba. 9. Oblakom, zbor s tenor- in bariton-solo, zložil E. Lahajnar. 10. Igra na slamo-lesenem instrumentu od gosp. Šantla. 11. Poleti, štajerska pesem za zbor in bariton, poje moški zbor. 12. Loterija.

— (Slovansko slovstveno društvo „Vendija“) na tehniči v Gradi na pravi svečanost svojega 4letnega obstanka, katera bode 3. decembra t. l. v puntigamskej dvorani. Početek ob 8. zvečer.

— (V Istri) je dalje v deželnih zbor voljen za Krk in Lošinj župnik Peter Žic, mislimo, da tudi Slovan.

— (V Mariboru) se je pri mestnih volitvah tudi v drugem razredu od 302 volilcev samo 53 volitve udeležilo. Velika politična zrelost!

— (Ujetnikov) je bilo koncem prečenega meseca v ječah, ki spadajo pod višjo sodnijo graško, 976.

— (Na južni železnici) bode mешani ali zloženi vlak od 20. t. m. že ob 4. uri in 10 (torej za 25 minut prej nego dozdaj) iz Gradea odhajal.

Razne vesti.

* (Koler) je na Ogerskem letos pomorila okolo 200.000 ljudi. Tako poročajo vladne novine.

* (Poroka nad oblaki) V Kaliforniji je 25. oktobra profesor Lay sè svojo nevesto in z enim duhovnikom vsebel se v balon, spustil se nad oblake, in se je dal tam poročiti.

* (D. R. Goodwin) je poskusil, kaka je smrt potopljenca. Naročil je ljudem, naj pazijo na nj, potem se je spustil v vodo, in je bil več minut pod njo. Ljudje, ki so ga imeli na vaveh, so se bali, da je že mrtev, zato ga potegnejo ven. Res je bil trd, in ko bi bili še malo čakali, bi bil mrtev. Ko je čez nekaj časa prišel k zavesti, povedal jim je, da je človeku, ko začne voda na-nj iti, malo sitno; potem pada v sladko omotico, in ne ve kdaj zapri. Trdil jim je, da je to najlažja smrt.

Tedci.

20. novembra.

Europa: Dr. Vicentini iz Trsta.
Pri Elefantu: Karg, Herling, Krišaber, Kürzenstein, Engel iz Dunaja. — Baman, Kričinger J. Jos., Roic iz Trsta. — Rode iz Kamnika. — Hince iz Haasberga. — Guldenprein z gospo iz Idrije. — Mayer iz Gradea. — Košir iz Wartenberga.

Pri Malli: Urbančič iz Preddvora. — Jabolnjig iz Tržiča. — Elsbacher z gospo in materjo iz Laškega. — Canestrini iz Trsta. — Perjatel, Klun iz Ribnice. — Klančič iz Dunaja.

Pri Zamoreu: Bok iz Belgrada. — Panunino iz Trsta. — Krebets iz Gradea.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka
in brez stroškov.

Revalessciere du Barry

v Londenu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalessciere du Barry odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodci, v živilih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznicah, v dušnjaku, v mehuri in na ledvicah, tuberkole, suseo, naduho, kašelj, nepravljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krví, šumenje v ušehih, medlico in blejanje krví tudi ob času nosečnosti, scalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protein, bledico. — Izpis iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom kljuboval.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaju, 1. februarja 1871.

Neskončna hvalnosten do Vas mi daje povod, Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od stražna naduha trpinčen; nikdo mi nijš mogel olajšanja dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne Revalessciere vzel, ki me je od tega zlega temeljito ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.

Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trplja, nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se nahaja celo dobro po čokoladi Revalessciere, ki jo je popolnem ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljivost, pomirjene žive, zdravo spanje in trdno meso ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.800.

Mohač, 20. decembra 1871.

Tri mesece sem Vašo slavnoznamo „Revalessciere“ užival in po tem od večletne zlate žile ozdravil, ter sem to izvrstno sredstvo enemu svojih prijateljev v rabo pripoičil. Prosim torej, da blagovlite takoj poslati 2 funtne škatlico za mojega prijatelja pod mojim Vam že znanim napisom po poštnem podvetzji.

Z vsem spoštovanjem

Jož. Ulllein stavitelj.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalessciere pri odraženih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila.

V plehastih puščicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalessciere-Biscuiten v puščicah ā 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalessciere-Chocolatē v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaju, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Grafei bratje Oberanzmeyr, v Insbruck Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lonči Ludvig Müller, v Maribor F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 21. novembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gld	60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73			
1860 drž. posojilo	101		75	
Akcije národné banke	968			
Kreditné akcie	225			
London	113		60	
Napol.	9		10	
G. k. cekini				
Srebro	109		25	

Resnici gre čast!

Kljubu obrekovalnim napadom proti profesorju matematike R. pl. Orlicé potrjujem, da sem po njegovem loterjskem podatu

precejšno terno

dobil.

To v potrjenje resnice.

Krakov.

J. Gränwald.

Ker gospod profesor pl. Orlicé v Berlinu Vilhelmove ulice št. 125 na povpraševanja tikoma njevega poduka radovoljno

franko in zastonj

odgovarja, se ga lehko vpraša za njegov svet, ker se bode

(315)

loterija gotovo odpravila.

Pred sleparstvom se svari!

Med mnogimi naznanili, posebno za ure, merijo marsikateri na to, pokrajinske prebivalce preslepariti. Naj se vsak varuje z lastnega dobička takšne ure kupitii, za katere firma prodajalca ne dá dovoljne garancije. Pri meni kupljene ure se vsak čas ali izmenjajo ali nazaj vzemejo, dokaz najstrogejše solidnosti!

Neverjetno, pa resnično!

Za 1 gl. 50 kr. in 1 gl. švicarska moderna porcelan-email-ura, z lepimi seljankami koristna za vboge in bogate, z enoletno garancijo.

Za 9, 10, in 11 gl. prava angleška, srebrna cilindrasta ura, s čisto talmi-veržico, z medaljonom, etuijem, ključem in 5letnim garantilnim listom, in z rezervnim urnim steklom vred. Taiste krono-časomerne ure, najfinejše v ognji pozlačene samo 12 gld. 50 kr.

12 in 15 gl. velja praktična, dobra in čista remontoirna ura, tako zvana cesarska ura, ki je najboljše delo, kar se more mislit; zdravnikom in p. duhovnikom itd. se te ure ne morejo dovolj priporočati, ker so očitni dokazi, da takšna trpežna ura niti za sekundo zatiti ne sme.

Za 15 in 18 gl. se dobijo moderne vojaške ure, lehke, lične, poleg tega kako elegantne niski ceni; k takej uri dobi vsaki imitirano srebrno urno veržico po modernem fazonu z ključem, etuijem, medaljonom in 5letnim garantilnim listom.

Samo 12 in 15 gl. srebrna cilindrasta ura, s pravim zlatim obročem na skok, močnim kristalnim steklom, z veržico in medaljonom iz talmi-zlata in garantilnim listom vred.

Samo 15 ali 20 gl. prava angleška srebrna siderna ura, savonete z dvojnim pokrovom, najfinejše gravirana, s pravo talmi-zlato veržico in garantilnim listom vred.

Samo 13 gl. prava angleška, srebrna in v ognji pozlačena kronometer-ura z veržico, medaljonom iz talmi-zlata, usnjatim etuijem in garantilnim listom.

Samo 14 gl. taista, znamenito finejša, z orientaličnim kažipotom.

Samo 16 ali 17 gl. prava angleška Prince of Wales-remontoarna ura, najmočnejšega obsega, s kristalnim steklom, kolesjem iz nikela v pravem, čistem talmi-zlatu: te ure imajo celo pred drugimi to prednost, da se brez ključa navijajo; k takšnim uram dobi vsaki talmi-zlato veržico z medaljonom in garantilnim listom vred zastonj.

Samo 13 gl. prava angleška ura iz čistega talmi-zlata, cilindrasta, nove fazone, z dvojnim kristalnim steklom, in se tudi kolesje vidi, ko je zaprta, s talmi-zlato veržico, z medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 14 ali 17 gl. celo majhna ura za gospe, iz pravega srebra in prav pozlačena, s pravo talmi-zlato veržico okolo vrata in garantilnim listom vred.

Samo 18 in 20 gl. prava angleška najfinejša v ognji pozlačena srebrna kronometer-ura z dvojnim pokrovom, najfinejše emailirana, s fino veržico iz pravega talmi-zlata, medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 18 ali 20 in 25 gl. najfinejša prava angleška siderna ura, na 15 rubinov, usnjatim etuijem in garantilnim listom vred.

Samo 20 in 25 gl. srebrna remontoarna ura, se brez ključa navija, s talmi-zlato veržico in medaljonom v garantilnim listom vred.

Samo 23, 25 in 27 gl. zlata ura za gospe z veržico, medaljonom in garantilnim listom vred.

Samo 30, 35 in 40 gl. prava angleška srebrna remontoarna ura z dvojnim pokrovom, garantovana in patentovana.

Samo 35, 45 in 50 gl. prava angleška zlata siderna ura s kristalnim steklom.

Samo 60, 75 in 100 gl. fina zlata remontoarna ura s kristalnim steklom, 105 in 115 gl. z dvojnim steklom.

Samo 200—300 gl. pravi angleški kronometer, z remontoarom, dvojnim pokrovom in kristalnim steklom.

Razen tega vse kje drugod ali od kogar drugega razglašene ure ceneje.

Delavnica za poprave ur.

Stare ure, večkrat dragi družinski spominki, se popravljajo in ponavljajo. Cena poprav s 5letno garancijo gl. 1½, gl. 3, 5 do 10 gl.

Pismena naročila

se na poštno povzetje ali pošiljanje zneska v 24 urah izvrši. Na posebno zahtevanje se pošiljajo tudi ure in veržice na povzetje na izbirko in se za neobdržano denar nazaj pošle.

Moje cene so vedno nižje kakor najnižje povsod in jaz stojim s svojimi terjatvami na visocini časa.

Vsi, ki si nove ure naročiti želé,

Vsi, ki stare ure za nove zamenjati hočejo, so prošeni, se na mojo firmo obrniti.

Philipp Fromm,

Uhrenfabrikant, Rothenthurmstr. 9, Wien.

Naslov naj se dobro zapomni.

(284—4)

Blagorodnemu gosp. Josip Mihić-u,

trgoven v Litomeričah.
Bodite tako prijazni in pošljite sledenje
pismo gosp. J. G. Popp-n, c. kr. dvornemu
zdravniku za zobe na Dunaju.

Vaše blagorodje!
Izpolnjen prijetno dolžnost, če Vam,
čestiti gospod doktor, mojo zahtvalo izrekam.
Od nagle zobne bolesti, katere do mojega
Anatherinova ustna voda. Od te dobe so pre-
tekli 4 meseci in jaz nijsem nikdar več zbole-
bolesti inenel. Skoz večkratno rabo one vode-
so mi zobje zoper lepo beli postali in zobno
meso se je ozdravilo.

Prizadeval si budem, Vaso anatherinovo
ustno vodo najbolje priporočati, in se podpi-
šem z vsem splošanjem.

V Litomeričah, junija 1872.

Albert, učitelj.

(70—4) Se dobiva:

v Ljubljani pri Petriči in Pirker-ji — A. Krisper-ji —
Jos. Karlinger-ji — Fer. Melh. Schmitt-ji —
Eduard Mahr-ji — Fer. Melh. Schmitt-ji —
E. Birschitz-ji, lekarji; — v Kraji pri L. Krisper-ji — Seb. Schauning-ji, lekarji;
lekarji; — v Pfibergu pri Herbst-ji, lekarji;
lekarji; — v Varazdinu pri Halter-ji, lekarji;
lekarji; — v Rudolfovem pri Dr. Rizzoli-ji, lekarji;
Bömches-ji, lekarji; — v Kamniku pri Jahn-ji, lekarji;
lekarji; — v Gorici pri Pontoni-ji, lekarji;
J. Keller-ji; — v Wartenbergu pri F. Adler-ji; — v Vipavi pri Anton. Depe-
ris-ji, lekarji; — Postojni pri Kupferschmidt-ji, lekarji; — v Škofjolki pri C. Fabiani-ji, le-
karji; — v Kočevji pri J. Braune-ji, lekarji;
v Idriji, c. k. rudarska lekarnica; — v Litiji
pri K. Mühlwenzel-ji, lekarji; — v Ra-
dovici pri Zalokar-jevi v domi.